

ONDER DE AANDACHT

IN MEMORIAM WERNER MARIA FELDER

(27 september 1930 – 15 december 2008)

Maandagavond 15 december 2008 overleed in zijn huis te Vijlen Werner Felder op de leeftijd van 78 jaar. Enkele dagen eerder was onder zeer grote belangstelling aan de Commissaris van de Koningin van Limburg het eerste exemplaar van een boek uitgereikt, waarin zijn biografie en die van zijn broer Sjeuf Felder uitvoerig worden belicht. Helaas was Werner al dusdanig door een slopende ziekte verzwakt dat hij bij deze feestelijke gebeurtenis op 12 december in het Gouvernement te Maastricht niet aanwezig kon zijn.

Werner heeft gedurende meer dan zestig jaar de geologie van zijn geboortestreek bestudeerd, eerst als oprechte amateur en later beroepshalve bij de steenkoolmijnen. De grote verdiensten van Werner liggen vooral op het terrein van de Geologie en Archeologie van Zuid-Limburg. Zo verrichtte hij bijvoorbeeld veel onderzoek aan de lithostratigrafie van de krijtafzettingen in de Euregio met een revolutionaire nieuwe indeling van deze afzettingen als resultaat. Dankzij zijn opmerksaamheid, hij vond de eerste paleolithische vuistbijl in löss-afzettingen, is er jarenlang met veel succes in de groeve Belvédère te Maastricht gegraven naar overblijfselen van onze oudste voorvaders. De prehistorische vuursteenmijnen te Ryckholt

zouden anno 2009 ongetwijfeld nog steeds niet zijn opgegraven als Werner niet met visie en kracht van argumenten de betrokken instanties had weten te overtuigen dat hij een ploeg van vrijwilligers zou kunnen samenstellen, die een opgraving van de vuursteenmijnen kon realiseren. Na ruim acht jaar intensieve arbeid zijn de vuursteenmijnen thans voor het publiek toegankelijk.

Dat Werner ook voor de levende natuur veel belangstelling heeft gehad, is minder bekend. Hij kende de vogels en vlinders van zijn geboortestreek op zijn duimpje en ook

was hij een goede botanicus, die vooral geïnteresseerd was in de inheemse orchideeën, waarvan hij een aantal populaties gedurende een lange reeks van jaren volgde. Zijn interesse was ook gericht op de variatie aan waardplanten van de Maretak. Hij publiceerde van tijd tot tijd hierover in het Natuurhistorisch Maandblad. Ook in de Reeks Publicaties van het Genootschap zijn uitvoerige studies van zijn hand verschenen, bijvoorbeeld over de geologie en geomorfologie van het Gerendal en omgeving.

Maretak was het onderwerp van gesprek toen ik Werner enkele dagen vóór zijn dood bezocht. Ook tekende hij toen nog een kaartje van Crapoel en omgeving met daarop aangegeven de groeiplaats van een bijzondere waardplant voor deze halfparasiet die hij hier ooit had aangetroffen. Maretak sierde ook zijn doodskist.

Het is moeilijk te bevatten dat Werner, die tot voor kort nog excursies leidde, nooit meer als excursieleider door Zuid-Limburg zal struinen. Ongetwijfeld zullen wij zijn afwezigheid in de toekomst als een blijvend gemis ervaren. Hij liet anderen delen in zijn kennis van zowel de levende als de dode natuur. Velen hebben veel aan 'd'r Wen' te danken, waardoor hij zeer zeker voort zal leven in hoofd en hart van hen die hem hebben gekend.

*J.H.Willems,
Bilthoven*

BINNENWERK BUITENWERK

OP DE INTERNETPAGINA WWW.NHGL.NL IS DE MEEST ACTUELE AGENDA TE RAADPLEGEN

● **DINSDAG 3 FEBRUARI** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **DONDERDAG 5 FEBRUARI** organiseert **Kring Maastricht** een lezing in samenwerking met het **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven**. Aanvang 20.00 uur in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

● **ZATERDAG 7 FEBRUARI** leidt Lisa Op den Kamp (tel. 045-5354560) voor **Kring Heerlen** in samenwerking met NABU Aachen een eekhoorninventarisatie in Aken. Aanmelding verplicht.

● **ZONDAG 8 FEBRUARI** leidt Johan den Boer (tel. 043-3625011) voor de **Plantenstudiegroep** een winterwandeling nabij Monschau. Vertrek om 10.00 uur vanaf de achterzijde van NS-station Maastricht.

● **MAANDAG 9 FEBRUARI** houdt Lisa Op den Kamp voor **Kring Heerlen** een lezing over de Eekhoorn. Aanvang 20.00 uur in de zaal van Botanische Tuin, St. Hubertuslaan 74 te Kerkrade.

● **DINSDAG 10 FEBRUARI** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **DONDERDAG 12 FEBRUARI** houdt Leo Reyrynk voor **Kring Roermond** een le-

zing over de Lüssenkamp en natuurontwikkeling aan de Duitse kant van de grens. Aanvang 20.00 uur in het GroenHuis in Roermond.

● **ZATERDAG 14 FEBRUARI** leidt Lisa Op den Kamp (tel. 045-5354560) voor **Kring Heerlen** in samenwerking met NABU Aachen een eekhoorninventarisatie in het dal van de Anselerbeek. Vertrek om 10.00 uur vanaf parkeerplaats Kasteel Erenstein te Kerkrade.

● **ZONDAG 15 FEBRUARI** organiseert de **Werkgroep Driestruik** een werkdag bramen, struiken en bomen afzetten. Start om 9.00 uur bij de verzinkte poort aan de Driestruikweg. Vanuit Roermond richting Vlodrop (N570), 500 m voorbij de nieuwe gevangenis de eerste landweg. De dag duurt tot

13.00 uur. Graag aanmelden bij Wouter Jansen (tel. 0475-326798).

● **DINSDAG 17 FEBRUARI** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **VRIJDAG 20 FEBRUARI** houdt John Bruinsma voor de **Plantenstudiegroep** een lezing over waterplanten. Aanvang 20.00 uur in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

● **VRIJDAG 20 FEBRUARI** verzorgt Lei Hensels voor de **Kring Venlo** een lezing over planten en insecten. Aanvang 20.00 uur in de kinderboerderij Hagerhof te Venlo.

● **DINSDAG 24 FEBRUARI** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **DINSDAG 3 MAART** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **DONDERDAG 5 MAART** houdt Gerard Majoor bij **Kring Maastricht** een lezing over de slakken van de Sint-Pietersberg. Aankomst 20.00 uur in het

Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

● **ZONDAG 8 MAART** verkent de **Plantenstudiegroep** de omgeving van de Commanderie in St.-Pietersvoeren. Samenkomst om 10.00 uur NS-station Maastricht, oostelijke ingang Meerssenerweg. Pierre Grooten en Pierre Thomas (tel. 045- 8503060) vertrekken om 10.30 uur vanaf de kerk van St.-Pietersvoeren.

● **ZONDAG 8 MAART** organiseert de **Werkgroep Driestruik** een werkdag bomen kappen. De werkdag begint

om 9.00 uur bij de verzinkte poort aan de Driestruikweg. Vanuit Roermond richting Vloderp (N570), 500 m voorbij de nieuwe gevangenis de eerste landweg. De dag duurt tot 13.00 uur. Graag aanmelden bij Wouter Jansen (tel. 0475-326798).

● **MAANDAG 9 MAART** houdt Jacques Ummels voor **Kring Heerlen** een lezing over de Kerkuil. Aankomst 20.00 uur in de zaal van Botanische Tuin, St. Hubertuslaan 74 te Kerkrade.

● **DINSDAG 10 MAART** verzorgt de **Mossenstudiegroep** een practicum in het

IVN-gebouw te Ransdaal. Verplichte opgave bij Paul Spreuwenberg (tel. 045-5310661).

● **DONDERDAG 12 MAART** houdt Rob Gubbels voor **Kring Roermond** een lezing over de vissen, de vistrappen en de waterkwaliteit in de Roer en de Rode Beek.

● **VRIJDAG 13 MAART** organiseert de **Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven** een ledenavond in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Aankomst 19.30 uur.

COLOFON

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

ADRES

Godsweerderstraat 2, 6041 GH Roermond, tel. 0475-386470, kantoort@nhgl.nl, www.nhgl.nl.

DAGELIJKS BESTUUR

F. Coolen (voorzitter), D. Frissen (secretaris), L. Hobus (penningmeester), R. Geraeds (ondervoorzitter) & H. Tolkamp (plaatsvervangend secretaris).

KANTOOR

O. Op den Kamp, J. Schiebroek, N. Huizenga, S. Teeuwen & J. Cuyper.

LEDENADMINISTRATIE

O. Weinreich, ledenadministratie@nhgl.nl. Giro: 1036366. BIC: PSTBNL 21, IBAN: NL06 PSTB 0001 0363 66 België: 000-1501743-54.

LIDMAATSCHAP/BESTELLINGEN

€ 27,50 p/j. Leden t/m 23 j. & 65+ € 13,75; bedrijven, verenigingen, instellingen e.d. € 82,50. Publicaties zijn te bestellen bij bureau NHGL. Losse nummers € 4; leden € 3,50 m.u.v. themanummers (incl. porto).

PADDESTOELENSTUDIEGROEP

P. Kelderman, Herkenbroekerweg 23, 6301 EG Valkenburg, paddestoelen@nhgl.nl.

PLANTENSTUDIEGROEP

O. Op den Kamp, Canisiusstraat 40, 6462 XJ Kerkrade, planten@nhgl.nl.

SPRINKHANENSTUDIEGROEP

W. Jansen, Wilhelminalaan 85, 6042 EM Roermond, sprinkhanen@nhgl.nl.

STUDIEGROEP ONDERAARDE KALKSTEENGROEVEN

G. Beckers, Moesdaal 65, 6228 HX Maastricht, sok@nhgl.nl.

VISSENWERKGROEP

V. van Schaik, Hoosveld 56, 6075 DB Herkenbosch, vissen@nhgl.nl.

VLINDERSTUDIEGROEP

J. Queis, Spaanse singel 2, 6191 GK Beek, vlinders@nhgl.nl.

VOGELSTUDIEGROEP

R. van der Laak, Bethlehemstraat 34, 6418 GK Heerlen, vogels@nhgl.nl.

WATZITDAAR.NL

A. Heijnen, Mockenborg 44, 6228 CR Maastricht, watzitdaar@nhgl.nl.

WERKGROEP DRIESTRUIK

W. Jansen, Wilhelminalaan 85, 6042 EM Roermond, driestruik@nhgl.nl.

ZOOGDIERENWERKGROEP

J. Regelink, Pauvenseweg 13, 6991 JH Rheden, zoogdieren@nhgl.nl.

KRINGEN

KRING HEERLEN

P. Spreuwenberg, Kleikoeleweg 25, 6371 AD Landgraaf, heerlen@nhgl.nl.

KRING MAASTRICHT

B. Op den Camp, Ambiorixweg 85, 6225 CJ Maastricht, maastricht@nhgl.nl.

KRING ROERMOND

M. de Ponti, Parklaan 10, 6045 BT Roermond, roermond@nhgl.nl.

KRING VENLO

J. Eenshuistra, L. van Beierenstraat 1, 5913 VM Venlo, venlo@nhgl.nl.

KRING VENRAY

H. Alards, Dokter Kortmannweg 24, 5804 BA Venray, venray@nhgl.nl.

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

REDACTIE

G. Verschoor & O. Op den Kamp (hoofdredactie), H. Heijligers, J. Hermans, M. Lejeune, A. Lenders, A. Ova & J. Willems. redactie@nhgl.nl.

RICHTLIJNEN VOOR KOPIJ-INZENDING

Diegenen die kopij willen inzenden, dienen zich te houden aan de richtlijnen voor kopij-inzending. Deze kunnen worden aangevraagd bij de redactie of zijn te bekijken op www.nhgl.nl.

BASISONTWERP

J. Bruustens, grafisch ontwerper, Maastricht.

LAY-OUT & OPMAAK

Van de Manakker, Grafische communicatie, Maastricht, mvandemanakker@xs4.all.nl.

EDITING SUMMARIES

J. Klerkx, Maastricht.

DRUK

SHD Grafimedia, Swalmen.

COPYRIGHT

Auteursrecht voorbehouden. Overname slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN 0028-1107

provincie limburg

Het uitgeven van het Natuurhistorisch Maandblad wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Limburg.

STICHTINGEN

STICHTING NATUURPUBLICATIES LIMBURG

Uitgever van publicaties, boeken en rapporten, snl@nhgl.nl.

STICHTING DE LIERELEI

Projectbureau voor onderzoek van natuur en landschap in Limburg, lierelei@nhgl.nl.

STICHTING NATUURBANK LIMBURG

Stichting voor het beheer van de waarnemingsgegevens van het NHGL, natuurbank@nhgl.nl.

STICHTING IR. D.C. VAN SCHAIK

Stichting voor het beheer van onderaardse kalksteengroeven in Limburg. Postbus 2235, 6201 HA Maastricht, vanschaikestichting@nhgl.nl.

STUDIEGROEPEN

FOTOSTUDIEGROEP

B. Morelissen, Agrimonie 14, 5931 ST Tegelen, foto@nhgl.nl.

HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

D. Frissen, Hemelrijkstraat 6, 6301 AK Valkenburg, herpetofauna@nhgl.nl.

LIBELLENSTUDIEGROEP

J. Hermans, Hertestraat 21, 6067 ER Linne, libellen@nhgl.nl.

MOLLUSKEN STUDIEGROEP LIMBURG

S. Keulen, Mesweg 10, 6336 VT Hulsberg, mollusken@nhgl.nl.

MOSSENSTUDIEGROEP

P. Spreuwenberg, Kleikoeleweg 25, 6371 AD Landgraaf, mossen@nhgl.nl.